

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri ja regionaalministri määruste muutmine seoses sotsiaalse tingimuslikkuse rakendamisega“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 15 lõike 2 ja § 24 lõike 1 alusel.

Määrusega muudetakse järgmisi maaeluministri ja regionaalministri määrusi:

- 1) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 71 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus“;
- 2) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 75 „Perioodi 2023–2027 keskkonnasõbraliku majandamise toetus“;
- 3) regionaalministri 10. juuli 2023. a määrust nr 41 „Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taime kasvatamise toetus“;
- 4) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 84 „Perioodi 2023–2027 loomade heaolu toetus“;
- 5) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 77 „Perioodi 2023–2027 loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete toetus“;
- 6) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 81 „Perioodi 2023–2027 mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetus ja mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus“;
- 7) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 76 „Perioodi 2023–2027 mesilaste korjeala toetus“;
- 8) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 78 „Perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetus“;
- 9) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 82 „Perioodi 2023–2027 ohustatud tõugu looma pidamise toetus“;
- 10) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 88 „Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus“;
- 11) regionaalministri 21. detsembri 2023. a määrust nr 110 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohumaa kaitse toetus“;
- 12) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 87 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus“;
- 13) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“;
- 14) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 102 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohumaa kaitse toetus“;
- 15) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 86 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus“;
- 16) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 103 „Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus“;
- 17) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 80 „Perioodi 2023–2027 ökoalade toetus“;
- 18) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 83 „Perioodi 2023–2027 ökosüsteemiteenuste säilitamise toetus“;
- 19) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 73 „Piimalehma, ammalehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus“;
- 20) maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrust nr 72 „Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus“.

Eespool nimetatud määrustes kavandatud muudatused tehakse seoses sotsiaalse tingimuslikkuse rakendamisega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna otsetoetuste valdkonna peaspetsialist Siim Suure (5647 4914, siim.suure@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb 20 paragrahvist.

Sotsiaalne tingimuslikkus seab Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika pindala- ja loomapõhiste toetuste saamise tingimuseks lisaks seni kehtestatud nõuetele teatud töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja tööandja kohustuste järgimise. Sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete puhul ei ole tegemist uute või täiendavate töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ning tööandja kohustuste kehtestamisega ega uue kontrollisüsteemi loomisega. Tegemist on oma olemuselt vaid põllumajandustoetuste sidumisega Eestis kehtivate asjakohaste õigusaktidega (näiteks töölepingu seadus, töötervishoiu ja tööohutuse seadus). Kõiki töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõudeid ning tööandja kohustusi, mis on ka sotsiaalse tingimuslikkuse nõuded, on kontrollitud tavapärase kontrolli käigus ka varem.

Eelnõu §-dega 1–20 täpsustatakse, et sotsiaalse tingimuslikkuse nõudeid peab täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artikli 88 lõike 1 punktides a ja b sätestatud juhtudel. Nimetatud viide on sisuliselt täpsem ning väljendab selgemalt nimetatud nõuete kohaldamisala.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi kohaselt teavitab kontrolliasustus (Eesti kontekstis on selleks asutuseks Tööinspeksioon) vähemalt kord aastas mittevastavuse juhtumitest makseasutust (PRIA), kui sellega seoses on kontrolliasutus võtnud vastu täitmisele pööratavaid otsuseid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 88 lõike 1 kohaselt teavitatakse makseasutust üksnes siis, kui mittevastavus on otseselt asjaomasele toetusesaajale omistatava teo või tegevusetuse tulemus, ning kui täidetud on üks või mõlemad järgmistest tingimustest: a) mittevastavus on seotud toetusesaaja põllumajandusliku tegevusega; b) mittevastavus on seotud määruse (EL) 2021/2115 artikli 3 punktis 2 määratletud põllumajandusliku majapidamisega või muude toetusesaaja hallatavate sama liikmesriigi territooriumil asuvate maaüksustega. Põllumajandusliku majapidamisega seotud rikkumine hõlmab rikkumisi, mis otseselt ei pea olema seotud põllumajandusliku tegevusega, vaid on seotud põllumajandusliku majapidamise maaüksustega. Muude toetussaajate hallatavate sama liikmesriigi territooriumil asuvate maaüksuste all peetakse silmas näiteks laopindasid, tootmiskööki jne. Kuigi termin „põllumajanduslik majapidamine“ ei hõlma metsaüksusi ja -alasid, on metsad siiski hõlmatud nimetatud sättes viidatud toetusesaaja hallatavate muude aladega, mis asuvad sama liikmesriigi territooriumil. Seetõttu liigitub sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumiseks ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 87 lõikes 1 nimetatud toetuse taotleja majandatava mis tahes metsamaaga seotud sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumine, mitte ainult selle metsamaaga seotud rikkumine, mille kohta taotletakse perioodi 2023–2027 Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetust.

Eelnõuga muudetavate määruste kohaselt kohaldatakse ühise põllumajanduspoliitika abinõudega seotud Euroopa Liidu finantshuvide kaitseks meetmete kohaldamise korral Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse §-des 107–110¹ sätestatud. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 110¹ lõike 1 kohaselt, kui taotleja rikub sotsiaalse tingimuslikkuse nõudeid, vähendatakse tema toetust või jäetakse tema taotlus rahuldamata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artiklites 88 ja 89 sätestatud alustel ja ulatuses. Seega lähtutakse ka Euroopa Liidu finantshuvide kaitseks meetmete (halduskaristuste) kohaldamisel mh viidatud määruse artikli 88 lõike 1 punktidest a ja b.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261);
- 3) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22);
- 4) Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34);
- 5) Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.1.2022, lk 52–94).

4. Määruse mõjud

Eelnõu rakendamine ei too kaasa olulist mõju majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, julgeolekule, regionaalarengule ja riigi ning kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega kaasnevad kulud puuduvad.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks PRIAle ja Tööinspeksioonile.